

DET NORSKE JORD- OG MYRSELSKAP

Årsmelding for 1980

Ved direktør Ole Lie

INNLEDNING

Det norske jord- og myrselskap har sin opprinnelse i Det norske myrselskap (stiftet i 1902) og Selskapet Ny Jord (stiftet i 1908). Sammenslutningen til Det norske jord- og myrselskap skjedde fra 1. juli 1976. Årsmeldingen for 1980 gjelder det 78. arbeidsår fra første opprinnelse eller det fjerde hele arbeidsår siden sammenslutningen.

Det nye sammensluttede selskapet skal etter forutsetningene føre videre de to tidligere selskapers arbeidsområder under en administrasjon. I innledningen til meldingen for 1980 er det grunn til å slå fast at virksomheten stort sett har fulgt forutsetningene i Det norske jord- og myrselskaps arbeidsprogram, som ble vedtatt i 12 punkter på det konstituerende møtet i 1976.

Innledningsvis må vi også konstatere at selskapet har hatt nok arbeidsoppgaver, som har omfattet de oppsatte programpostene med noe ulik tyngde. Selskapet har søkt å tilpasse virksomheten og innsatsen etter det behov man har fått signaler om, eller de oppdrag som selskapet har fått ved henvendelser og rekvisisjoner.

De nye linjer i landbrukspolitikken og det behov disse skaper gjennom optimisme og tiltaksløst hos de aktive jordbrukere, har preget selskapets virksomhet.

Forståelsen for planlegging og konsekvensanalyser vedr. tiltak som fører til store forandringer og tanken om ressursforvaltning gir signaler om nye arbeidsoppdrag for selskapet.

Selskapet må tilrettelegge innsatsen for løsning av de tradisjonelle oppgaver som melder seg. Samtidig må de nye saker som kan medføre nødvendige og aktuelle endringer i programmet, følges opp i årene som kommer.

Her i meldingen skal vi omtale selskapet og virksomheten i 1980.

Først vil selskapets organer, endringer i sammensetningen og virksomheten i 1980 bli gjennomgått. Deretter vil de forskjellige grupper av arbeidsoppgaver bli omtalt under egne hovedavsnitt.

Vi ber om overbærenhet for gjentakelser som en slik ordning lett medfører. Redigeringen vil forhåpentligvis lette oversikten og mulighetene for å finne frem til de avsnitt som måtte interessere.

Selskapets organer

Beskytter:

H. M. Kong Olav V er selskapets høye beskytter.

Medlemmer.

Det norske jord- og myrselskap hadde pr. 1/1 1981 i alt 1750 medlemmer.

Det er 24 flere enn ved foregående årsskifte. I løpet av 1980 er det tegnet 63 nye medlemmer, mens det har vært en viss avgang p.g.a. dødsfall og utmeldinger.

Medlemsstatistikken fordeler seg slik: 7 æresmedlemmer, 3 korresponderen-

de, 492 livsvarige, 531 årsbetalende, 78 indirekte ved andre organisasjoner, 422 landbruksnemnder / landbrukskontorer og 217 kommuner.

Kommuner som yter bidrag eller betaler kontingent blir registrert som medlemmer.

Selskapets tidsskrift *Jord og Myr*, og andre meldinger blir sendt gratis til alle medlemmer og bytteforbindelser.

Styret.

Selskapets styre hadde denne sammensetning:

Formann: Fylkesmann Thorstein Treholt, Brandbu.

Nestformann: Gårdbruker Jan E. Mellbye, Nes på Hedmark.

Styremedlemmer: Gårdbruker, skipsreder Carsten Bruun, Sem. Jorddirektør Ottar Fjærvoll, Ås. Stortingsrepresentant Jens P. Flå, Rennebu. Direktør Alf Ordning, Nittedal. Professor Asbjørn Sorteberg, Noresund.

Varamenn til styret har vært: Professor dr. J. Låg, Ås. Gårdbruker Ove Munthe-Kaas, Hov i Land. Forsker Hans Aamodt, Ås. Direktør Torvald Vaage, Oppegård.

Styret har i 1980 holdt 6 møter og behandlet i alt 71 saker. I likhet med tidligere har det vært stort behov for å legge beslag på styrets medlemmer til behandling av prinsipielle spørsmål og andre saker som tilligger styret å avgjøre. Formannen og andre av styremedlemmene har dessuten hatt reiseoppdrag som tillitsmenn for selskapet.

Representantskapet.

Representantskapet har hatt denne sammensetning i meldingsåret.

Valgt i 1979 for to år:

Fylkeslandbrukssjef Johan Lyche, Sarpsborg (ordfører).

Fylkeslandbrukssjef Ragnar Haarr, Molde (varaordfører).

Gårdbruker Halfdan Voldbakken, Rollag.

Gårdbruker Nils Berg, Melhus.
Statskonsulent Ole Jerven, Ås.
Skogreisingsleder Peder Gabrielsen, Ibestad.

Fylkesagronom Alfred Malm, Gjøvik.
Stortingsrepresentant Ola Røssum, Fron.

Valgt i 1980 for to år:

Gårdbruker Alf Skomsøy, Smøla.
Gårdbruker Lars Lie, Levanger.
Gårdbruker Eiolf Bentzen, Trysil.
Gårdbruker Fridtjof Dahl, Fauske.
Gårdbruker Jarl Vågen, Verran.
Gårdbruker Alfred Holmen, Smøla.
Gårdbruker Gunnar Hesbøl, Kongsvinger.

Varerepresentanter velges hvert år.

For 1980 ble følgende valgt:

Fylkeslandbrukssjef Leif Steine, Førde.
Statskonsulent Bjarne Frøystad, Stanganger.

Skogtekniker Ole Jacob Skattum, Aurskog-Høland.

Gårdbruker Frank Sunde, Ø. Toten.
Rektor Gunnar Dahl, Sortland.

Landbruksminister Oskar Øksnes, Steinkjer.

Gårdbruker Hans Blichfeldt, Hurum.
Statskonsulent Olav Hope, Bærum.

Stortingsrepresentant Erland Asdahl, Nes på Romerike.

Fylkeslandbrukssjef Arne Eskilt, Arendal.

Adm. direktør Ivar Aavatsmark, Oslo.
Direktør Rolf Evju, Asker.

Disponent Ola Valen-Sendstad, Nes på Romerike.

Brukseier Gunnar Gjein, Stokke.

Valgt av Trøndelag Myrselskap:

Representanter: Fylkesagronom Harald Eriksen, Steinkjer. Bonde Inge Krogstad, Lundamo.

Varamann: Disponent Arne Grønning, Steinkjer.

Dessuten er styrets medlemmer også medlemmer av representantskapet.

Det ordinære representantskapsmøte for 1980 ble holdt den 7. juni på Hellerud gård, Selskapet for Norges Vels møte- og konferansesenter.

I forbindelse med representantskapsmøtet, var det under ledelse av direktør Kristian Kaus i Selskapet for Norges Vel, omvisning på Hellerud med orientering både om de forskjellige anlegg som allerede er i funksjon samt om planene for avvikling av Landbruksveka på Hellerudområdet. Representantene fikk samtidig anledning til å se selskapsens egne kontorer på Hellerud.

Valgkomiteen.

Selskapets valgkomite som er oppnevnt av representantskapet, har bestått av statskonsulent Albert Swift, Landbruksdepartementet (formann), direktør Aksel Tveitnes, Asker og gårdbruker Gunnar Hesbøl, Kongsvinger.

Funksjonærer.

Ved årsskiftet 1980/81 var funksjonærestaben som nedenfor nevnt:

Administrasjonen, hovedkontoret:

Direktør, sivilagronom Ole Lie (ans. 1947), kontorsjef, sivilagronom Einar Wold (ans. 1956), kontorfullmektig Ellen Johanne Grandum (ans. 1978), kontorfullmektig Jorun Bøhler (ans. 1979), kontorfullmektig Solveig Reinseth (ans. 1979) og kontorfullmektig Gunvor Egeberg (ans. 1980).

Konsulenter ved hovedkontoret og distriktskontorene:

Hovedkontoret, Hellerud i Skedsmo:

Sivilagronom Anton Tøsti (ans. 1974), sivilagronom Steinar Smith (ans. 1976), sivilagronom Arne Bardalen (ans. 1978), sivilagronom Rolf Herud (ans. 1980) og sivilagronom Øystein Lid Larsen (midlertidig ans. 1980).

Distriktskontoret i Fauske:

Sivilagronom Per Hornburg (ans. 1947), sivilagronom Erling Kjosås (ans. 1980).

Distriktskontoret i Steinkjer og Sparbu:

Sivilagronom Lorentz Kvaal (ans. 1952), jordskifte kandidat Tore Gilhuus (ans. 1976).

Distriktskontoret i Molde:

Sivilagronom Anders Hovde (ans. 1974), sivilagronom Rolv Urkedal (ans. 1978).

Distriktskontoret i Trysil:

Agrotekniker Helge Gjelsvik Stordal (ans. 1979).

Arbeidsformenn og faste maskinkjørere:

Reidar Skarseth, Bud (ans. 1964) og Kåre Kjølstad, Nybergsund (ans. 1965).

To av selskapets konsulenter, Grav og Vorum, hadde permisjon ved årsskiftet 1980/81. Under sommer- og høstsesongen var det flere ansatte som maskinkjørere. I tillegg har det også vært en rekke kortere engasjementer i forskjellige oppgaver.

Revisjon:

Selskapets revisor er A/S Revision ved statsautorisert revisor T. Walseng.

Opplysningsvirksomheten

Tidsskriftet.

Selskapets tidsskrift «Jord og Myr» er som tidligere utgitt med 6 hefter i 1980. Årgangen omfatter i alt 162 sider faglig stoff og en del «annonsesider».

Samlet antall fagartikler var i alt 24. Av disse er følgende artikler utgitt som særtrykk, nevnt i kronologisk orden: Noen resultater fra nyere oversiktsundersøkelser over norske jordbruksfor-

hold av professor dr. J. Låg, hefte nr. 1/80.

Løs jord — mulig årsak til misvekst i korn, av forsker Håkon A. Magnus, hefte nr. 1/80.

Vern om jordsmonnet og frihet fra sult og nød, av fylkeslandbrukssjef Johan Lyche, hefte nr. 2/80.

Dyrking av myrjord i Nord-Norge, av konsulent Per Hornburg, hefte nr. 2/80.

Palsundersøkelser på Finnmarksvidda, av konsulent Per Hornburg, hefte nr. 3/80.

Vern om jordsmonnet — Litt om arbeidet med saken i Østfold fylke, av fylkeslandbrukssjef Johan Lyche, hefte nr. 4/80.

Myrarealet Vivang, Våler i Solør — Myrdannelse, oppdyrking og bruk, av direktør Ole Lie, hefte nr. 5/80.

Transport og akkumulering av jern i profiler av et dyrket myrareal, av professor M. Ødelien, cand. real. A. R. Selmer-Olsen og direktør Ole Lie, hefte nr. 5/80.

To pollendiagrammer fra Glesmyra, Våler i Solør, av konsulent Arne Bardalen, hefte nr. 5/80.

Naturgitte vilkår for Osломark-områdene, av professor dr. J. Låg, hefte nr. 5/80.

Produksjon av energi — Brenntorv, av direktør Ole Lie, hefte nr. 5/80.

Sur sulfatjord ved Longyearbyen, Svalbard, av professor dr. J. Låg, hefte nr. 6/80.

Slike særtrykk brukes i veiledningstjenesten og som studiemateriell på skoler, kurs og konferanser. Fagstoff som selskapet på denne måte får trykt, blir derved tilgjengelig for et stort antall av interesserte. Vi finner derfor at utgivelse av tidsskriftet er av stor betydning.

Møter og foredrag.

I likhet med tidligere år har selska-

pets personale deltatt i forskjellige møter og demonstrasjoner.

For å illustrere dette kan nevnes innlegg om torv som energikilde under Landbruksveka 1980 og foredrag om dyrkingsspørsmål, 12.—13. mars på møte i Bryne holdt av Maskin K. Lund A/S for selgere og entreprenører og deltakelse i demonstrasjon og møte både for Midt-Agder forsøksring og Lyngdal forsøksring.

Slike demonstrasjoner og møter har vanligvis god oppslutning av interesserte folk. Det har ellers vært et betydelig antall befaringer med forskjellige orienteringer, bl.a. om nydyrking og drenering.

Spørsmålet om verner av myrområder belaster selskapet forholdsvis mye med møter og befaringer.

I likhet med tidligere år har selskapet deltatt i demonstrasjoner vedr. dyrkingsspørsmål — for NLH-studentene i teknisk fag, på Fauskemylene og for studentene som har kurset torv og myr, i Solørområdet.

En kan notere også denne virksomhet som positiv for å spre kunnskaper om de forskjellige fagområder.

Internasjonalt samarbeid.

Det har i likhet med tidligere år vært en betydelig faglig kontakt ut over landegrensene.

Ved International Peat Society's kongress i Duluth, U.S.A. i dagene 17.—25. august deltok professor Asbjørn Sorteberg, forsker Hans Aamodt og kontorsjef Einar Wold. Sorteberg er medlem av selskapets styre og Aamodt varmann til styret. Både Sorteberg og Wold fremla rapporter under kongressen.

Under en reise til Smøla var professor Asbjørn Sorteberg cicerone for dr. S. P. Mathur, fra Agriculture Canada, Ottawa. Dr. S. P. Mathur ønsket å ta prøver på de gamle forsøksfeltene med koppertilsetning. Hensikten er å undersøke kopperets virkning på innholdet av

jordenzymmer som tar del i nedbrytningen av organisk materiale. Prof. Sorteberg har ellers også som representant for selskapet, foretatt befaringer og holdt orienteringer på Smøla.

Undersøkelser og planlegging

Dyrking og skogreising.

Den viktigste og mest omfattende oppgaven for konsulentene i 1980 har vært å vurdere dyrkingsmulighetene og å planlegge ulike dyrkingstiltak. Noen av undersøkelsene er utført for å vurdere konsekvensen av ulike tiltak så som verving av myr og kraftutbygging, mens andre har vært konkrete dyrkingsplaner for enkelte bruk eller arealer til fellestiltak for flere bruk.

Undersøkelser for skogreising er sjeldne, men i forbindelse med dyrkingsundersøkelser har det blitt tilrådd tilplanting med skog på ikke dyrkbare arealer. Enkelte oppdrag har også vært en kombinasjon av undersøkelse av dyrkingsmulighetene og undersøkelse med sikte på utnytting av torvressursene.

Undersøkelsene varierer etter formålet og etter områdets beskaffenhet. En del av undersøkelsene har vært oversiktsmessige, og formålet har da vært å kunne finne nyttbare arealer innenfor større områder. De dyrkbare arealene vurderes i 5 dyrkingsklasser. Etter at interessentene i området har bestemt seg for hvilke felter som skal utnyttes, er det ofte aktuelt for selskapet å komme igjen og foreta grundigere undersøkelser for detalj-planlegging.

Ved de detaljerte undersøkelsene blir det lagt vekt på å skaffe tilveie data slik at man kan foreta planlegging av grøfting og dyrking. Områdene blir derfor oftest undersøkt etter et rutenett på 50 x 50 m. På myr foretas det dydboringer for å bestemme myrlaget tykkelse og nivellering av borpunktene. Det er viktig å få grøftesystemene mest mulig riktige, og derved unngå de pro-

Ellers kan nevnes at direktør Lie i dagene 1. og 2. desember deltok i et symposium som ble holdt i Ålborg, Danmark om plantenes opptak og transport av vann og næringsstoffer.

blemene myrsynking medfører. Myras dybde, torvas omdanningsgrad og undergrunnens beskaffenhet er også avgjørende for dyrkingsklassen og for anbefaling av dyrkingsmetode.

På fastmark er det ofte innholdet av stein og blokker som begrenser dyrkingsmulighetene. Dette er derfor en meget viktig faktor å bestemme.

Totalt ble det i 1980 foretatt undersøkelser på i alt 108 forskjellige felter og med et totalt areal på ca. 85.000 dekar. Det vil bli for omfattende å omtale hvert enkelt felt i denne meldingen. Vi begrenser oss derfor til de største. Omtalen er ordnet fylkesvis. De korte beskrivelsene bygger på notater fra konsulentene som har foretatt markarbeidet.

Nord-Trøndelag fylke.

Del av Muruområdet, Lierne kommune.

I forbindelse med planer om bureising i den delen av området som tilhører Statens Skoger, er det foretatt undersøkelse av ca. 861 dekar myr og ca. 639 dekar fastmark. Myrtypen er for det meste grasmyr og starrmyr. Myra er 0,5—3,0 meter djup. I undergrunnen er det siltig usortert morene. Fall- og avløpsforholdene er gode. Fastmarksjorda er også siltig usortert morene. Steininnholdet er lite. I alt 139 dekar er klassifisert som godt egnet eller middels godt egnet til dyrking.

Arealer ved Hatlingvatnet, Steinkjer kommune.

Her er det undersøkt ca. 2415 dekar, hvorav ca. 1232 dekar er myr. Formålet med undersøkelsen var å finne fram til

arealer som kunne egne seg til nydyrking og grasproduksjon. I alt 1388 dekar er klassifisert som godt egnet eller midtens godt egnet til dyrking. Av dette er ca. 700 dekar myr. Jordarten på fastmarka er siltig usortert morene. De mest begrensende faktorene for dyrking er jordas steininnhold, løsmassenes tykkelse over fjell og stein og fjell under myrslagene.

Arealer på Båbufjellet, Steinkjer kommune.

For å finne fram til areal som kunne egne seg som fellesbeite for ungdyr, er det foretatt en oversiktsmessig undersøkelse av ca. 1200 dekar, hvorav ca. 740 dekar er myr. Jordarten på fastmarka er siltig usortert morene. Omlag halvparten av det undersøkte arealet er klassifisert som godt egnet eller midtens godt egnet til dyrking. De mest begrensende faktorene for dyrking og beitebruk er løsmassenes tykkelse over fjellet, stein og fjell under torvlaget og løse og bløte myrer.

Lund og Smines, Nærøy kommune.

Her er det foretatt registrering av dyrkbar jord i grendene Lund og Smines, som ligger et par kilometer fra hverandre, ut mot Foldfjorden.

Bakgrunnen for arbeidet var at jordbruket i begge grendene stadig har gått tilbake, og at det nå må skje noe for å berge bosettingen.

Begge grendene ligger på deler av samme endemorene, og jorda domineres av dette. Store deler av utmarka er svært blokkrik og meget dårlig dyrkingsjord. Enkelte steder hvor breelver har munnet ut, er det lagt opp mye sand. De dyrkede arealer ligger for det meste på tørkesvak jord. Den beste jorda er myr oppå sand.

Totalt er det undersøkt ca. 1200 dekar, hvorav ca. 300 dekar er myr og ca. 900 dekar er fastmark. I alt ble det funnet ca. 780 dekar dyrkbar jord.

Sør-Trøndelag fylke.

Setermyran, Snillfjord kommune.

Her er 355 dekar myr undersøkt og planlagt for dyrking. Myrtypen er vesentlig grasmyr og enkelte partier med lyngrik mosemyr. Myrdybden varierer mellom 2 og 5 meter. Det er leire i mineralgrunnen. Det må sprenges vekk noe fjell for å få avløp for dreinsvannet. Om lag 275 dekar er klassifisert som midtens godt egnet til dyrking, mens ca. 80 dekar er mindre godt egnet til dyrking.

Migarmyra, Snillfjord kommune.

Feltet er ca. 180 dekar grasmyr av starrtypen og lyngrik mosemyr. Mineralmaterialet i undergrunnen varierer mellom usortert morene, leire og fjell. Myrdybden er 1—3 meter. Myra har gode fall- og avløpsforhold. Av arealet er 145 dekar klassifisert som midtens godt egnet til dyrking.

Areal ved Gammelsetra, Snillfjord kommune.

Her er ca. 240 dekar fastmark og ca. 90 dekar myr undersøkt for å finne arealer som egner seg til fellesbeite (felleseter). Jordarten på fastmarka er siltig, steinholdig, usortert morene. Myrtypen er grasmyr av starrtypen. Det er utskilt ca. 310 dekar som kan anbefales til dyrking.

Venvollasetrene, Snillfjord kommune.

Området består av ca. 305 dekar fastmark og ca. 170 dekar myr som er undersøkt for å finne arealer som egner seg til fellesbeite (felleseter). Jordarten på fastmarka er steinholdig morene hvor silt er hovedfraksjonen. Endel av fastmarka er forsumpet, med et 10—30 cm tykt lag med formoldet myrjord over mineraljorda. Myrtypen er grasmyr av starrtypen. Det er utskilt ca. 375 dekar som kan anbefales til dyrking.

Møre og Romsdal fylke.

Barstein — Stavli bru, Nesset kommune.

Det er planer om bygging av en 5 km lang kombinert skogsbilvei og jordbruksvei gjennom dette området. Trasséen ligger 135 til 300 m over havet. Det ble foretatt registrering av de dyrkbare arealene langs veitraséen.

Det undersøkte arealet tilhører gårdene Barstein, Skjørli, Skjørseter og Tjelle. Det ble utskilt 1405 dekar dyrkbar jord, men av dette er 750 dekar betegnet som mindre god eller dårlig dyrkingsjord. Resten er middels god og god dyrkingsjord. Storparten av arealet er sterkt forsumpet og består av myr som oftest er ganske grunn. Stein og fjell i undergrunnen reduserer kvaliteten og setter grenser for det som kan dyrkes. Bare rundt 300 dekar kan betegnes som dyrkbar fastmarksjord med akseptabelt steininnhold.

Nakkemyrane, Volda kommune.

I forbindelse med jordskifteforretning og planer om anlegg av et bureisingsbruk er det detaljundersøkt vel 900 dekar som ligger 100 til 200 m over havet. Så og si hele det undersøkte arealet er dyrkbart. Halvparten av arealet er grunn myr og halvparten fastmark. Det dyrkbare arealet begrenses av for stort fall, og noen steder av for stort steininnhold.

Myra er sjelden dypere enn 1 m, og torva er oftest sterkt omdannet (H6—H8). Fastmarksjorda og undergrunnen under myra består av siltig morenesand og grus. Steininnholdet varierer mye.

På et mindre areal kan en komme ned i «flisberg» ved grøttingen.

Inner Roksvåg, Smøla kommune.

For å vurdere dyrkingsmulighetene er det foretatt detaljerte undersøkelser av 986 dekar. Det ble funnet 408 dekar dyrkbar jord, herav 70 dekar mineraljord. Den ikke dyrkbare jorda er snau-fjell og myr på fjell med mindre dybde enn 2 m. Mesteparten av myrarealet lig-

ger på dyrkbar undergrunn av grus og sand. Myrdybden er oftest mindre enn 2 m. Omdanningsgraden til torva er middels til sterk (H4—H7).

Den dyrkbare fastmarka består av middels fin sand med en del grus og stein i topplaget og økende innhold av leire og silt nedover i profilet. Steininnholdet varierer en del, det er oftest moderat (10—50 m³ pr. dekar), men noen steder noe større. Det undersøkte arealet vil kunne gi nok jord til to nye bruk.

Hauglandsfeltet, Aukra kommune.

Dette er selskapets eget felt. Her er det funnet ca. 450 dekar dyrkbar jord. Arealene vil bli nyttet til anlegg av to nye bruk. Jorda er for en stor del myr på sand, eller fastmarksjord av sand. Det er en del flygesand som dyner i området. Flygesanden ligger tildels over eldre torvlag.

Det er et stort krater etter masseuttak fra krigens dager.

Svanviken, Eide kommune.

Norsk misjon blant hjemløse eier store dyrkbare myrarealer rundt Vassgårdsvatnet, 15—50 m over havet. Mye av dette er undersøkt av Det norske myrselskap tidligere. I 1980 ble det undersøkt ca. 700 dekar. Arealet er fordelt med ca. $\frac{2}{3}$ på myr og $\frac{1}{3}$ på fastmark. Myra er næringsfattig med sterkt tuet overflate. Torva er tildels sterkt omdannet og inneholder gamle furustubber. Det er sand og grus i undergrunnen. En stor del av arealet har så grunn myr at mineraljord og torv kan blandes sammen under oppdyrkingen. Fastmarka er bevokst med skog, mest av furu og bjørk. Terrenget er ganske kupert, og det er flekkvis mye stein og noen fjellrygger. Storparten av arealet kan dyrkes.

Vatnedalen, Ørsta kommune.

Vatnedalen er en trang nordvendt dal med høye fjell på alle kanter. Det er her undersøkt ca. 200 dekar, mest myr.

Elva Aldøla som renner gjennom dalen må ta store vannmengder fra de bratte fjellsidene ved flom. Elveløpet er krokert og trangt, og har for dårlig fall. Skal dalbunnen dyrkes må derfor elva senkes og opprettes.

Jorda består dels av sandblandet myr på silt og leire, dels av myr på fjell. Ut mot sidene øker steinmengden i undergrunnen sterkt. Dyrkingskvaliteten varierer fra god til dårlig.

Sogn og Fjordane fylke.

Kvalstadmyrane, Flora kommune.

Feltet ligger nord og vest for Kvalstadvatnet på Svanøya. Det er undersøkt ca. 335 dekar. Fjellgrunnen er kupert, skifrig og «råtten». Mellom ryggene har det dannet seg myr. Det finnes en del forvittringsjord med mye stein både under torvlaget og på ryggene. Den skifrige fjellgrunnen er likevel aldri langt unna, og dette gjør eventuelle grovtearbeider vanskelige og kostbare. Fallet er dårlig, og myra er tildels bløt og dyp. Det er derfor helt nødvendig at Kvalstadvatnet blir senket dersom myra skal nyttes til dyrking. Over hele området vokser furuskog. En del av arealet eies av Svanøy stiftelse og tilhører Kvalstad gård som bl.a. driver med oppdrett av ender og gjess.

Rogaland fylke.

Kleivaland, Hjelmeland kommune.

På to nabogarder er det undersøkt tilsammen 475 dekar med tanke på dyrking. Omtrent halvparten er myr. Deler av arealet består av utvasket morene som kan være temmelig grovkornet. Det er fare for tørkeskader, men p.g.a. stor nedbør kan den nyttes. Myrene her er svært varierende m.h.t. dybde og avløpsforhold. Omdanningsgraden er midtveis til høg. De største arealene under middels egnet til dyrking og 90 dekar er vurdert som ikke dyrkbart.

Vest-Agder fylke.

Gyland, Flekkefjord kommune.

Det ble her undersøkt 3 områder (Tangheimyr, Seljord og Sandvannstølane) for å påvise aktuelle arealer til fellesbeite. Disse områdene var utpekt som alternativer til Bervamyra som er foreslått fredet.

Tangheimområdet er ca. 600 dekar stort og består vesentlig av myr med noen fastmarksområder. Det er kun myra som er dyrkbar. Det ble registrert ca. 330 dekar middels god dyrkingsmyr. Mulighetene for jordforbedring er gode da det finnes grus- og sandforekomster like ved.

Seljord er et gammelt nedlagt bruk og består av 300 dekar myr og fastmark. Undersøkelsen viste at det er ca. 160 dekar middels god dyrkingsjord her, hvorav ca. $\frac{1}{3}$ er myr. Fjell i dagen, store blokker og grusrygger vil imidlertid gi dårlig arrondering av arealene.

Ved Sandvannstølane ble 450 dekar oversiktsmessig undersøkt. Mesteparten er fastmark. Det ble registrert ca. 100 dekar dårlig egnet dyrkingsjord. Området er for en stor del tørkesvakt, og en eventuell dyrking vil kreve mye planeringsarbeid.

Aust-Agder fylke.

Tovdalsvassdraget, Åmli og Froland kommuner.

I forbindelse med planer om utbygging av Tovdalsvassdraget ble det foretatt kartlegging av dyrkbare arealer i Tovdal, Skjeggedal og Risdal. Fra Aust-Agder kraftverk foreligger 3 utbyggingsalternativer. To av alternativene forutsetter overføring av vann fra ett vassdrag til et annet.

Tilsammen er 1750 dekar vurdert som egnet til dyrking, $\frac{2}{3}$ myr og $\frac{1}{3}$ fastmark. De beste arealene ligger helt ned til vassdraget, og består av silt og sand, og grunn myr på sandundergrunn. En del av arealene er avhengig av en kontrollert sommervannstand og noen ste-

der av en utretting av elveløpet for at de skal kunne bli årsikre mot flom.

Telemark fylke.

Møsvannstangen, Vinje kommune.

Det er fremmet forslag om å opprette et verneområde på Møsvannstangen. I den forbindelse har en foretatt oversiktsmessige undersøkelser av arealer i tilknytning til eksisterende bruk. Omlag 5000 dekar er vurdert og store deler av dette er dyrkbart, men myrene i området har en del stein i undergrunnen. Dette ved siden av at fastmarka har dels mye stein, gjør at dyrking vil bli noe kostbar.

Myrer ved Langevann, Tinn kommune.

Nord og øst for Langevann er flere myrer på tilsammen ca. 300 dekar undersøkt. Myrene består av relativt smale myrdrag mellom grunnlente fastmarksrygger. Myrdybdene er fra en til tre meter og undergrunnen inneholder mye blokk og tildels ligger myrene også direkte på fjell. Det er ikke veg inn i området og høgda over havet er 800 meter. Bare 146 dekar myr og ikke noe fastmark er dyrkbar.

Buskerud fylke.

Søndrål sameige, Hol kommune.

I forbindelse med pågående utskiftning av Søndrål sameige, er det utført kartlegging av dyrkbare deler av eiendommen.

Det er undersøkt ca. 500 dekar, derav 230 dekar myr. Myrene er tildels grunne og har en undergrunn som består av blokkrik morene.

På fastmarka er innholdet av stein og blokk, jorddybde og terrengforhold begrensende for dyrkingsmulighetene.

Totalt ble det registrert 139 dekar som er middels godt egnet til dyrking mens 110 dekar er mindre godt egnet. Området ligger ca. 970 meter over havet.

Oppland fylke.

Gausdal Nordfjell, Gausdal kommune.

En grov oversiktsmessig undersøkelse

rundt Skeikampen viser at det er omkring 10 km² dyrkbar jord i området. Største begrensning er at arealene ligger 700—1000 m.o.h. Jorda består av mest sand og silt, og steinnholdet er moderat eller lite. En del myrjord forekommer i området. De fleste har midt-dels omdannet torv og gode avløpsforhold.

Fjellsetra, Etnedal kommune.

I forbindelse med ønske om å etablere et fellesbeite, ble ca. 650 dekar myr og fastmark undersøkt.

Myrene består av grasrik mosemyr med dybde fra 0,7 til 2,0 meter og med morene i undergrunnen. Fastmarka har sterkt vekslende innhold av stein og blokk. Jordarten er sandig silt med overgang til middels og grov sand i dypere sjikt.

I alt 224 dekar myr og 297 dekar fastmark er middels godt egnet og 130 dekar fastmark er mindre godt egnet til dyrking. Det går god vei og høgspent kraftlinje gjennom feltet.

Dyrkingsarealer i Steinsetbygda sameige, Etnedal kommune.

Det er planer om å dyrke opp arealer til fellesbeite i Steinsetbygda sameige. To aktuelle områder ble undersøkt: Tangaflætn og et felt vest for Stuvélien.

På begge feltene består mineraljorda av fyllittmorene og er dermed rik på finmateriale. Ved Stuvélien er det dels mye stein også under myrene, mens feltet ved Tangaflætn har lite stein og blokk. Feltene ligger fra 875 til 975 meter over havet.

Ved Stuvélien er ca. 520 dekar undersøkt. Av dette er 250 dekar myr og 157 dekar fastmark godt eller middels godt egnet til dyrking.

På Tangaflætn er 600 dekar undersøkt og 100 dekar myr er vurdert som midt-dels godt egnet til dyrking, mens 340 dekar fastmark er godt egnet. Andelen

av fastmark og dyrkingskostnadene gjør dette feltet til det beste alternativ til fellesbeite.

Dyrkingsfelter i Vestre Slidre Statsalmenning, Vestre Slidre kommune.

Valdres Skogforvaltning har bedt om bistand til kartlegging av dyrkbar jord på flere større felter som tilsammen utgjør ca. 46.000 dekar. Det er stor pågang etter tilleggsjord i almenningen og det er derfor nødvendig å ha oversikt over arealressursene for å kunne planlegge tildeling av dyrkingsfelter. Sommeren 1980 ble 3 områder på tilsammen ca. 14.000 dekar oversiktsmessig undersøkt, og av dette er ca. 9000 dekar anbefalt til dyrking. Arbeidet forutsettes videreført i 1981.

Dyrkingsfelt i Langmorkje Statsalmenning, Vågå kommune.

Ved Randsverk er det tanker om et bureisingsfelt. Et areal på 3500 dekar i Rindas dalføre ble undersøkt. Arealene ligger omlag 800 m.o.h., og er for det meste fastmark med tykt humusdekke. Jordarten er sandig silt og finsand. Omlag 2900 dekar er brukbart til dyrking, herav er 2000 dekar klassifisert som middels godt egnet til dyrking.

Stulskjølen, Ringeby kommune.

I samband med «Ringebuprojektet» for utbygging av jordbruket er det undersøkt 4 områder på i alt ca. 9500 dekar. Formålet med undersøkelsene har vært at man innen de ulike kretsene skulle registrere dyrkbare arealer slik at man skulle kunne finne fram til mest mulig gunstige løsninger i spørsmålet om tilleggsjord til de mindre brukene.

Ved Stulskjølen ble det undersøkt et område på 1700 dekar. Det ble registrert 150 dekar middels god og 290 dekar mindre god dyrkingsjord. Jordarten er morene, og viktigste begrensningen for dyrking er steininnholdet. Ved grøftegravning med gravemaskin fant en stein-

mengder på ca. 150 m³ pr. dekar ned til 60 cm dybde.

Øksendalen — Nysætra, Ringeby kommune.

Bakgrunnen for denne undersøkelsen er den samme som for Stulskjølen. Feltenene her er på litt i overkant av 1800 dekar, og området består av morene med endel myrområder. Det ble funnet 175 dekar middels god og 335 dekar mindre god dyrkingsjord. Igjen var stein og blokk viktigste begrensningen med et gjennomsnittlig innhold på opp mot 200 m³ pr. dekar på prøvegravingsstedene. Myrene var dårlig egnet for dyrking på grunn av steinrik undergrunn.

Fagerlimyrene, Ringeby kommune.

Det ble her undersøkt ca. 1130 dekar ut fra samme formål som for Stulskjølen. En stor del av området besto av myr. Det ble registrert 250 dekar mindre god dyrkingsjord, og igjen er steininnholdet en viktig begrensning. Myrområdene må for det meste anses som ikke dyrkbare på grunn av den meget steinrike undergrunnen.

Steintjønnlia — Dynje, Ringeby kommune.

Med samme bakgrunn som i de 3 forannevnte undersøkelsene, ble det for Venabygda krets undersøkt vel 5300 dekar. Jordarten er morene med en del grunne myrpartier. En del av området er grunnlendt. Steininnholdet på området varierte mye, og prøvegravinger viste en variasjonsbredde fra 60 til 355 m³ pr. dekar ned til 60 cm dybde. I alt ble det registrert ca. 1050 dekar middels god og ca. 1250 dekar mindre god dyrkingsjord.

Hedmark fylke.

Håvåkjølen, Trysil.

Et 500 dekar stort felt på myrområdet Håvåkjølen er kjøpt til Håvåkjølen bei-

telag. Det planlegges fellesbeite på arealet for tre bureisere og en gårdbruker.

Knapt $\frac{1}{6}$ av arealet er fastmark, som består av usortert morene. Det øvrige arealet er grunn myr (ca. 1—2 m dybde), og dyp myr (4—6 m), omtrent like mye av hvert. Torva er for det meste midtels omdannet. Myrområdene er klassifisert som god og middels god dyrkingsmyr. Arealene ligger ca. 600 m.o.h.

Grunnundersøkelse ved Flomforbygging, Os kommune.

I Os kommune er det planlagt å bygge et flomverk. Riksvei 30 som går gjennom Os sentrum skal legges om, og det er planer om å nytte riksveien som et flomverk mot Glomma. I den forbindelse ble grunnforholdene undersøkt, for å se hvilken effekt en kan vente av et eventuelt flomverk.

I området finner en finstand og silt i en tykkelse av 0,5—3 m. Under finsand og siltlaget finner en grus og stein, torv, fjell og morene. I områdene hvor grus og stein ligger under silt- og finsandlaget vil en sannsynligvis bare kunne ha nytte av et flomverk ved kortvarige små flommer. I de øvrige

delar av området vil en kunne ha god nytte av et flomverk.

Tre områder i Gravberget, Våler kommune.

Det er registrert 1900 dekar dyrkbar jord i Gravberget. Det er planer om bureising. Av de arealer som er registrert dyrkbare, er omlag $\frac{2}{3}$ myr og $\frac{1}{3}$ fastmark. Jordarten er morene, hvor hovedfraksjonen er sand og siltig sand. Mengden av blokk i overflaten er stor. Det finnes både grunne og dype myrer i området, alle ligger på moreneundergrunnen. Omlag 1500 dekar er klassifisert som middels og mindre godt egnet til dyrking.

*

I tillegg til de litt større arealene som er nevnt spesielt, er det en lang rekke mindre felter som selvsagt er av stor betydning for den enkelte bruker. Disse feltene gjelder også aktuelle tillegg til produksjonsgrunnlaget på mange bruk.

En fullstendig tabellarisk oppstilling over samtlige undersøkelser blir utarbeidet i løpet av våren 1981. Den vil bli for omfattende for trykking, men er tilgjengelig ved selskapets kontor.

Torvdriften

Torv til brensel (energi).

Produksjonen av torvbrensel ligger for tiden på et lavmål i vårt land. Det foregår noe torvstikking som husbrensel i enkelte kyststrøk. Kvantumet av denne produksjonen er anslått til ca. 3000 m³ pr. år.

Ressursene av torv av brenntorvtypen i Norge er imidlertid betydelig. Ut fra Jord- og Myrselskapets undersøkelser er kvantumet anslått til 5000 mill. m³ eller 2000 mill. tonn tørr torv. Omregnet til olje tilsvarer dette ca. 700 mill. tonn.

Det er klart at vi her har en ressurs som kan komme til utnyttelse og som

er av interesse i energisammenheng. Torven er derfor med i et forskningsprosjekt som det arbeides med når det gjelder de forskjellige biomasser som energikilder. Det er også igang forskning både her i landet og andre steder for å finne fram til nye produksjonsmetoder. Økonomisk utnyttelse av torvenergien kan derfor bli aktuelt også under våre forhold.

Torv til dyrkingsformål.

Produksjon av dyrkingstorv er en betydelig industri i vårt land. Det fremstilles både vekstmedium for planter og

jordforbedringsmiddel av torv. Best egnet til slik produksjon er lite omdannet kvitmosetorv (Sphagnumtorv).

Det er først og fremst ved produksjon av småplanter for hagebruk, gartneri og skogbruk at torv anvendes. Et betydelig kvantum går også til eksport, foredlet til plantebrikker ved Jiffy Products fabrikk på Stange, Hedmark.

For produksjon av torv er det fabrikk-er på forskjellige steder, men de fleste fabrikkene finnes innen Østlandsområdet. Jord- og Myrselskapet har også i år hentet inn oppgaver fra fabrikkene over leveransene av torv i løpet av året.

Etter foreliggende tall er det levert fra norske torvfabrikker i alt 235.000 m³ beregnet som løs vare før pakking og emballering. Hertil kommer mengden av torv som tas ut direkte fra torvforekomsten til bruk uten tørking og annen bearbeiding, som også for 1980 er anslått til ca. 50.000 m³ løs vare. Samlet representerer dette en økning på 25.000 m³ for de norske leveransene til markedet i 1980.

Importen av torv har gått noe ned i forhold til foregående år, idet den for 1980 er beregnet til 121.000 m³ mot 124.700 m³ forrige år. Beregningene av

importen bygger på oppgaver fra Statistisk Sentralbyrå.

Samlet tilførsel av torv til det norske marked i 1980 utgjorde følgelig ca. 406.000 m³. Av dette kvantum har ca. 55.000 m³ gått til eksport som foredlet vare i form av plantebrikker med torv som hovedråstoff.

Interessen for å øke produksjonen av norsk torv er stor både hos torvfabrikantene og andre. Det er også en betydelig aktivitet ved utprøving av forskjellige mekaniseringstiltak for å spare manuell arbeidskraft som er en minimumsfaktor.

Jord- og Myrselskapet kommer inn i bildet på flere måter både når det gjelder undersøkelser og vurdering av nye felter og når det gjelder utbyggings-spørsmål. Selskapet har hatt flere undersøkelser for å vurdere torv-kvalitet og mengdene av brukbar torv i forekomstene. Denne sektor av virksomheten har for selskapet også i 1980 vært av betydelig omfang.

Selskapet har i noen grad tatt opp arbeid for at nyttbare torvressurser skal bli disponert til fremstilling av dyrkingstorv.

Forskjellige oppgaver

Selskapet utførte en del undersøkel-sesoppdrag som ikke kan henføres til dyrking eller torvproduksjon. Det har vesentlig vært spørsmål om bruk av arealer til idrettsformål. Vi kan nevne de viktigste oppgavene i denne gruppen:

Idrettsarealer i Kristiansund kommune, Møre og Romsdal.

Selskapet har foretatt undersøkelser og befaringer i forbindelse med bygging av ny fotballbane for Clausenengen fotballklubb, oppjustering av Stormyra treningsbane og eventuell bygging av bane for idrettslaget Bratt, alle i At-

lanten-området i Kristiansund. Det er blant annet spørsmål om å bruke store mengder kvernet søppel som lette fyllinger på banene.

Vidalstølen, Naustdal kommune, Sogn og Fjordane.

I forbindelse med en grensegangssak, fikk selskapet i oppdrag å vurdere om ei myr ved Vidalstølen, vel 500 m.o.h., kunne vært «Kjend eller Vand» i 1803.

Langenes skoleidrettsanlegg, Søgne kommune, Vest-Agder.

Ved Langenes nye skole i Søgne er det undersøkt et myrreal inntil skolen

og det er utarbeidet forslag til opparbeidelse av arealene.

Kulia, Songdalen kommune, Vest-Agder.

Kulia er et utbyggningsområde på heia opp fra Nodeland mot Vennesla. Her ble et myr- og fjellområde undersøkt for å finne den gunstigst mulige plassering av et idrettsanlegg.

Levangsheia Idrettslag, Kragerø kommune. Telemark.

På Levangsheia ved Kragerø har idrettslaget kjøpt et myr- og skogareal for anlegg av idrettsplass. Det var her slike forhold at selskapet anbefalte å kjøre ut og selge torva til jordforbedringsmiddel før sprengning og utplanering av fjellmassene. Dette råd ble fulgt

og torvsalget har gitt betydelig inntekter.

Blåbærmyra m.fl., Nord-Aurdal kommune, Oppland.

Idrettsplassen i Fagernes sentrum vil bli omdisponert til annet bruk og selskapet fikk gjennom fylkesmannen i Oppland i oppdrag å undersøke og vurdere de aktuelle arealalternativer for bygging av nytt idrettsanlegg.

*

Det har dessuten vært en del befaringer av anlegg på myr, ved at selskapet er tilkalt for å gi råd når problemer med synking og drenering m.v. oppstår.

Selskapet får honorarer for slike oppdrag.

Bureisningsfeltene

Arbeidet på selskapets felter har i 1980 stort sett vært som tidligere år. Virksomheten er preget av relativt svakere tilgang på kapital, noe som reduserer mulighetene for utbygging av nye bruk. Det er stadig forespørsler til selskapet om overtakelse av bruk til bureising.

Vi skal kort nevne de feltene hvor det har vært et betydelig arbeid i gang.

Nordland:

Forfjorddalen, Andøy kommune.

Arbeidet med kanaler, veier og leplanting har fortsatt i 1980. Vi regner med at det i løpet av 1981 skal være mulig å få grunnlagsinvesteringene for 2—3 bruk ferdig slik at det er klart for oppstartning av bureising her. Det er imidlertid mange ting som må ordnes før selve bureisingen kan settes igang. El-kraft, vann- og ofte også kloakkforholdene er viktige spørsmål i denne sammenheng. En del rettighetsforhold må også avklares.

Forfjorddalen blir et bra felt som skulle gi muligheter for dyktige folk med pågangsmot til å skaffe seg et gårdsbruk.

Middagsfjell-feltet i Andøy kommune.

På dette feltet ble det foretatt en del planleggingsarbeid. Det ble laget utparselleringsplan og stukket 2.500 m kanal.

Oshaugdalen, Sortland kommune.

På dette feltet ble arbeid med utvidelse av kanalnettet og utdyping av foreløpige kanaler satt i gang. Selskapet tar sikte på å gjøre klar 3 bruk her i første omgang. Planer for leplanting er under arbeid. Vi regner med at leplantingen kommer igang i 1982/83.

Sundøyfeltet i Leirfjord kommune.

Ny utparselleringsplan for Sundøyfeltet ble utarbeidet i 1980 og gårdstun bestemt slik at gårdsveier m.v. kunne planlegges. Det ble også planlagt og

utstukket i marka i alt 3000 m suppleringskanaler i tillegg til det gamle kanalsystemet.

Arbeidet med graving av kanaler ble satt bort til en privat entreprenør fra Sundøya som anskaffet seg en ny Hymas selvgående gravemaskin. Arbeidet kom i gang sent på høsten 1980. Omlag 300 m kanal ble gravd før nyttår.

Leplantingen på feltet ble gjort ferdig i 1980, men dette omfattende leplantingsprosjektet vil kreve mye etterarbeid og tilsyn. I 1980 ble det plantet 3000 luzziigran, 1500 sitka og 200 bergfuru. For plantingene ble det gravd 830 m plantegrøft.

Et gjerde som selskapet plikter å holde vedlike ble fornyet over en strekning på 550 m. Selskapet har to brakker på Sundøyfeltet som også har krevd noe vedlikehold i 1980. På Sundøyfeltet arbeides med vannforsyningen til brukene.

Trøndelag:

Nerskogen, Rennebu kommune.

Virksomheten her har også i 1980 vært preget av grensegangssaker og arbeid med Granaskjønnet. Det er nå tatt opp arbeid med utparsellering av selskapets gjenværende arealer etter at det er klarlagt hvilke områder som medgår til kraftutbyggingen. Grensegangene som nå har pågått i noen år, omfatter 10.700 m grenselinjer, som er merket forskriftsmessig med 118 jordfaste steiner, 6 stålrør og 4 kors hogd i fjell.

På de øvrige feltene i Trøndelag, har grenseganger og diverse andre administrative spørsmål tatt mye tid også i 1980.

Møre og Romsdal:

Godalen, Eide kommune.

Bureisingsparet Viken har i 1980 kjøpt 135 dekar tilleggsjord fra selskapet. I

samband med oppdyrking av denne jorda, har selskapet stått for graving av ca. 500 m kanal.

Nerlandsfeltet, Fræna kommune.

Bureisingsbruket Solhaug er solgt. Både nydyrking og husbygging er kommet godt i gang. Finansiering av bruket er i orden, og fremdrifta er god.

Hauglandsfeltet, Aukra kommune.

På et bureisingsbruk som ble klargjort i 1979, er det dyrket en god del, men det er ikke gitt tilsagn om lån til hus ennå. Bureiseren regner med å komme i gang med bygging i 1981.

Oppmåling og skylddeling vedr. det tidligere omtalte kjøpet av jord fra Aukra kommune ved «flyplassen» er ikke helt avsluttet. Vi regner med at bruk her blir klare for tilsagn om kjøp i løpet av 1981. Selskapet har allerede utført betydelig arbeid med opprydding etter krigsanleggene.

Aspås/Blikås, Gjemnes kommune.

Det er god fremdrift på de to bureisingsbrukene som ble solgt i 1979. Både nydyrking og bygging er i gang på begge brukene, og det er sådd gras i en del jord på et av brukene.

Det arbeides med klargjøring av to nye bruk, men fremdriften her er avhengig av at den foreslåtte fredning i området blir noe begrenset i størrelse.

Fellesbeitet som ble opprettet for noen år siden, er nå i full drift, og det ser ut til å gå bra.

Smølafeltene.

På *Moldvassheia* er to nye bruk under bygging. På disse brukene har det i flere år vært dyrket en god del kålrot. Her er altså en viss produksjon i gang uten at det enda er driftsbygning på brukene.

På *Kongsvollfeltet* er to bruk under opparbeiding. Her foregår det både kanalisering og nydyrking, men det er

Oversikt over stillingen på feltene pr. 31. desember 1980.

Felter	Kommune	Kjøpt år	Areal i alt dekar	SOLGT			Ledig areal ialt dekar	Merknader
				I alt dekar	Antall bruk	Tilleggsjord m.v. dekar		
Tøråslia og Formoteigen	Trysil	1942/52	8.530	5.530	6	3.425	3.000	
Rysjølia	Trysil	1936/37	6.132	5.063	13	15	1.069	
Gronåsen og Gjetsjøberget	Trysil	1936	8.470	5.129	16	1.415	3.341	Solgt 35 dekar tilleggsjord
Bergdal	Selje	1941	861	287	1	—	574	
Stavik, Hatle, Skjelbrei, Asheim	Fræna	1935/66	3.936	3.834	8	2.080	1.02	
Eines—Kroknes	Fræna	1965/66	388	305	—	—	83	
Haugland	Aukra	1936	3.928	2.856	9	672	1.072	Solgt 135 dekar tilleggsjord
Gådalen	Eide	1937	630	377	1	135	253	
Aspås—Blikås	Gjemnes	1961	1.710	685	2	200	1.025	Bortleid 400 dekar
Smølafeltene	Smøla	1930/36	28.314	16.793 ¹⁾	37	650	11.521	Bortleid 480 dekar medregnet
Børmark	Åfjord	1938	18.150	7.596	5	—	10.554	
Sørøyåsen og Lauvåsen (Nerskogen)	Rennebu	1934/39	16.827	12.446	25	410	4.381	Bortleid 197 dekar
Tramyr	Overhalla	1927/43	6.273	5.522	23	570	751	Bortleid 550 dekar
Myran	Nærøy	1957	550	—	—	—	550	
Justad- og Åkvikmyra (Sundøy)	Leirfjord	1958	3.200	42	—	42	3.158	
Holmstaddalen	Sortland	1933	4.394	3.928	24	145	466	
Oshaugdalen	Sortland	1938	1.184	—	—	—	1.184	
Skagmyr	Hadsel	1943	736	—	—	—	736	
Jørstad	Bø	1938	1.155	160	—	—	995	
Middagsfjell	Andøy	1954	3.626	—	—	—	3.626	
Buksnes- og Forfjorddalen	Andøy	1942/44	14.574	124	—	124	14.450	
Finnseter	Kvæfjord	1937	1.379	—	—	—	1.379	
Eldre felter, i alt 46 i 33 kommuner		1912/62	108.015	107.774	440	28	241	Mindre restarealer
			242.962	178.451	610	10.376	64.511	

uvisst når husbygging kan komme i gang.

Feltene i Trysil.

Hovedtyngden av arbeidet har vært konsentrert om utbygging i Tøråslia. Selskapets maskiner har her vært beskjeftiget med jorddyrking og kanaliseringarbeid m.v. Et betydelig areal ny jord er gjort ferdig til såing og grunnarbeid utført på andre arealer.

To driftsbygninger, ett våningshus og ett redskapshus er under planlegging. En regner med at det meste av dette byggearbeid blir satt i gang i 1981/82.

Kraftforsyningen og telefonnettet har fått en betydelig utvidelse og forbedring i 1980.

Tre bureisere i Tøråslia har sammen med en annen gårdbruker i nærheten, startet et fellesbeitetiltak. Kanaler er planlagt og noe gravearbeid tok til før nyttår 1980/81.

På de øvrige feltene i Trysil er det nå i ferd med å skje generasjonsskifte eller salg til andre. Dette har medført en «ny giv» og flere bruk er nå under utbygging.

Det har gjennom flere år hersket stillstand på flere bruk. Selv om dette er forståelig p.g.a. eierens alder eller arbeid i andre yrker, har det vært lite tilfredsstillende. Den nye giv som nå etterhvert synes å komme, må derfor hilses med glede. Selskapet vil så langt det har ressurser, støtte også de nye brukerne som tar til etterhvert. I mange tilfelle har selskapet jord som kan selges som tilleggsjord når dette er aktuelt.

*

Vi tar også i denne årsmeldingen inn en tabellarisk oversikt som viser selskapets arealer på de forskjellige felter. Det er fortsatt betydelige jordarealer som eies av selskapet.

Maskinvirksomheten

Selskapets virksomhet som maskinholder viser seg å bli stadig vanskeligere. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven er medvirkende til å fordyre driften. Problemene med å få maskinvirksomheten til å bære seg er store også av andre grunner. Vi må konstatere dette som ett bilde av de faktiske forhold. Jorddyrkingarbeidene m.v. er av en slik karakter at de stort sett egner seg best for private maskinholdere, som selv deltar ved kjøring av maskinene.

På bakgrunn av det forhold som her er nevnt, har selskapet tatt sikte på en omlegging slik at maskinene selges til maskinholdere som kan utføre arbeid for selskapet og for bureiserne. Maskinene på Smøla ble således solgt i 1980, og selskapet leier maskinhjelp fra en av kjøperne. Både i Nord-Norge (Vesterålen) og Trysil er også maskiner solgt, stort sett under samme forutsetninger.

Det har derfor skjedd en betydelig reduksjon av maskinparken i 1980. Det bør nevnes at salget av maskinene ikke medfører noen forandring når det gjelder selskapets virksomhet ellers på feltene.

På tross av det som her er nevnt, har selskapet i 1980 kjøpt en ny Brøyt X21 TL til virksomheten i Møre og Romsdal. Selskapet har her omfattende arbeider i gang både på Aukra og en del andre steder som krevde denne nyinvestering. Den gamle Brøytmaskinen som ble byttet inn, hadde gjennom flere år gått bra økonomisk. Det samme kan sies om den nye maskinen i 1980. Dette er imidlertid «unntaket som bekrefter regelen».

Ved årsskiftet 80/81 eide selskapet følgende maskiner:

Vesterålen	Modell:
1 Hymas 82 R selvgående gravemaskin	1979

Møre og Romsdal

2 IH 475 traktor m/boggi	1975
1 Brøyt X 21 TL selvgående gravemaskin	1980

Trysil

1 BM Volvo 400 traktor m/lesseapparat	1967
1 Ford County traktor	1969
1 BM Volvo LM 641 lastemaskin..	1972
1 Hymas 42 gravemaskin m/frontlaster	1975
1 Brøyt X 20 gravemaskin	1976
1 Brøyt X 21 TL selvgående gravemaskin	1978

Virksomheten med selskapets maskiner kan kort oppsummeres slik:

Vesterålen:

På feltet i Forfjorddalen er det gravd ca. 2100 m kanal og 4890 m plantegrøfter på lebelter m.v. I Oshaugdalen ble 4 eldre kanaler utdypet i en lengde av 1100 m. Dessuten ble det gravd 770 m ny kanal.

Møre og Romsdal:

På de planlagte bureisingsbrukene ved «flyplassen» på Aukra er selskapets Brøyt kjørt i ca. 300 timer til planering av jordvoller og andre «minner» etter siste krig. På Aukra og i Gjemnes er det på egne felt gravd omlag 2000 m kanaler.

Brøyt dyrket en god del jord for bureisernes regning. Det er i dette arbeid kjørt ca. 760 timer.

På Smøla er som nevnt maskinarbeidet i 1980 utført av en som har kjøpt maskiner av selskapet. Det har foregått et betydelig kanalarbeid med leide maskiner.

Trysil:

Selskapets maskiner har her vært engasjert dels på feltet i Tøsåsli og dels ved oppdrag for andre. Samlet resultat av virksomheten her omfatter følgende:	
Kanalgraving	ca. 2300 m
Nydyrking/åkergraving	» 180 dekar
Grøfting og stubberydding	» 85 »
Veibygging	100 m

Det er dessuten utført noe tomtegraving og oppgraving av vannledningsgrøft. For å holde arbeidet i gang ble det på etterjulsvinteren 1980 utført en del arbeid vedr. elveforbygging for Vassdragsvesenet.

Det anses nødvendig at selskapet fortsatt holder maskiner på feltene i Trysil. Det har imidlertid ikke vært tilfredsstillende økonomisk resultat av virksomheten her. Dette blir gjennomgått og nøye fulgt opp i tiden fremover. En omlegging vil bli vurdert.

Nydyrkingsprosjektet i Avzze, Kautokeino kommune, Finnmark.

Arbeidet fortsatte på dette prosjektet i likhet med de to tidligere år. Oppdraget som omfattet dyrking av vel 700 dekar til 7 forskjellige bruk, ble så godt som sluttført i 1980. Vi må kunne si at denne oppgaven ble vel gjennomført innen rammen av den tidsfrist og de forutsetninger som ble fastlagt på forhånd.

Det vil senere bli skrevet en egen beretning om prosjektet. Selskapet vil her i årsmeldingen likevel gjerne gi uttrykk for takknemlighet til dem som har arbeidet med prosjektet, både i ledelsen og den praktiske utførelse.

Selskapet er også takk skyldig til dem som har støttet prosjektet. Det gjelder lensmann Arvid Dahl, Kautokeino, Sparebanken Nord's avdeling i Kautokeino, personellet på Landbrukskontoret i Kautokeino og ved Fylkeslandbrukskontoret i Finnmark.

Sluttbemerkninger

Vi har i den fremlagte årsmeldingen søkt å gi et mest mulig fullstendig bilde av selskapets virksomhet i året 1980. De opplysninger og tall som er tatt med stammer fra notater og rapporter fra alle av selskapets medarbeidere. Det har for så vidt vært stoff nok og en har måttet søke å korte ned. En håper at dette ikke har gått for sterkt ut over spørsmål og forhold som burde ha fått større plass. En del ting må henføres til de mer generelle bemerkninger.

Opplysninger om forhold ved selskapets virksomhet vil interesserte dessuten kunne få ved henvendelse til hovedkontoret eller et av distriktskontorene.

Ved avslutningen av denne årsmeldingen vil vi rette en takk til selskapets medarbeidere for god innsats. Samarbeidet i selskapet har også vært utmerket, og vi kan vel si at også 1980

har vært et år med stor og god aktivitet.

I denne forbindelse skylder vi en takk til alle som har vist selskapet og dets medarbeidere samarbeidsvilje og støtte. Dette gjelder først og fremst Landbruksdepartementets forskjellige avdelinger, Fylkeslandbrukskontorene og Landbrukskontorene i de kommuner hvor selskapet har hatt virksomhet. Det gjelder også en rekke institutter på NLH, andre selskaper og enkeltpersoner.

Selskapets medarbeidere og administrasjon vil også gjerne få takke for den interesse som styremedlemmene omfatter virksomheten med ved behandlingen av de mange prinsipielle spørsmål og saker.

Hellerud i Skedsmo, 3. april 1981.